

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

na to, aby jakékoliv požadované vnější znalosti spadaly mezi ty, o kterých lze předpokládat, že s nimi patnáctiletí mají zkušenosti. Např. se předpokládá, že patnáctiletým bude blízká zkušenost s navštěvováním kina, tedy kontext, z nějž čerpají testové položky úlohy *Macondo*, o které je pojednáno níže.

Posuzování formy textu a její vyhodnocování vyžaduje po čtenářích, aby se od textu distancovali, objektivně o něm uvažovali a zhodnotili jeho kvalitu a přiměřenost. V těchto úlohách hrají důležitou roli předpokládané znalosti o struktuře textu, o stylu, který je typický pro různé druhy textů, a o zápisu textu. Tyto prvky, které tvoří základ autorovy zručnosti, zároveň významně pomáhají porozumět, jaká pravidla jsou v úlohách tohoto charakteru uplatňována. Hodnocení toho, nakolik se autorovi daří vyjádřit nějakou charakteristiku či přesvědčit čtenáře, spočívá nejen na věcných znalostech, ale také na schopnosti odhalit jemné odstíny v jazyce – např. na schopnosti poznat, kdy může výběr přídavného jména ovlivnit interpretaci textu.

Některé příklady testových úloh charakteristické pro *posuzování formy textu a její vyhodnocování* zahrnují rozhodování o užitečnosti určitého textu pro konkrétní účel a hodnocení toho, jak autor využil určitých charakteristických vlastností textu pro dosažení daného cíle. Žák může být také vyzván, aby popsal či se vyjádřil k tomu, jakým způsobem autor zachází se stylem textu, a rozpoznal jeho záměry a postoje.

I když způsoby posuzování a vyhodnocování, které si vyžaduje hodnocení čtení v tištěném médiu, jsou rovněž požadovány při čtení v elektronickém médiu, hodnocení v elektronickém médiu se ve svém zaměření mírně liší.

Tištěné texty jsou obvykle během procesu publikace na několika úrovních upravovány a filtrovány. V prostředí webu však může publikovat kdokoliv a cokoliv. Navíc homogenita textových formátů v elektronickém prostředí (okna, ohraničení, menu, hyperlinky) má tendenci rozostřovat rozdíly mezi typy textu. Tyto nové charakteristické vlastnosti elektronického textu zvyšují u čtenáře potřebu být informován o autorství, přesnosti, kvalitě a důvěryhodnosti informací. Zatímco v tištěném textu je obvykle jasně uvedené označení zdroje (např. pomocí zažitého zvyku zmínit autora – někdy spolu s doplňujícími informacemi, nakladatelstvím, datem a místem vydání uvedenými v knize), v elektronických textech není tato důležitá informace vždy k dispozici. Proto je nutné, aby čtenáři elektronického textu zaujali aktivnější přístup při posuzování a vyhodnocování charakteru zdroje. Spolu s tím, jak se lidem dostává přístupu ke stále bohatším zdrojům informací v propojených prostředích, hraje hodnocení stále důležitější roli. Zatímco publikované tištěné informace vzbuzují pocit platnosti vycházející z předpokladu, že publikaci předcházela proces revidování a úprav, zdroje online informací mají proměnlivější povahu, od seriózních zdrojů až po příspěvky s neznámou či nejistou hodnověrností. Tyto informace je potřeba vyhodnotit z hlediska správnosti, spolehlivosti a aktuálnosti. Je důležité si uvědomit, že proces vyhodnocování probíhá soustavně a je tedy významnou složkou čtení elektronických textů. Poté, co čtenář identifikuje informaci, která se vztahuje k určité otázce či problému, nabude na významu kritická analýza této informace. Kritická analýza informací probíhá i u tištěného média, v prostředí online je však samozřejmě ještě důležitější. Navíc se jedná o dovednost, kterou, jak se zdá, oplývá jen málo dospívajících; ti se nechají snadno oklamat nepravdivou informací, která se objeví na webu, a ne vždy ovládají postupy analýzy její správnosti (viz např. Leu & Castek, 2006).

Zkušenosti čtenáři textů v elektronickém médiu vědí, jak vyhodnotit informaci, která může být sporná. Zároveň vědí, jak využít vyhledávací funkce k tomu, aby si dohledali další informace o dané stránce pomocí prostého vyhledání si jejího názvu spolu s dalšími slovy, jako např. „hoax“, „pravda?“ či „správně?“. Schopnosti potřebné pro kritickou analýzu tištěných textů, která je uplatňována během procesu porozumění, jsou v případě elektronického média v důležitých ohledech proměněny a pro